

NÉPNEVELŐ.

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATH. NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA.

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy-egy példányban **ingyen**.

Előfizetési ár: egész évre 3 frt. Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

Királyi Pál-utca 13. szám.
(Szent-István-Társulat).

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknel minden egyes szövert, minden közlés után 3 kr. (6 fillér) fizetendő. — Egyéb hirdetéseknel egész oldal 16 frt, fél 8 frt, negyedrés 4 frt és egy nyolczadrész oldal 2 frt. A 30 kr. bélyegilletéket a hirdető fizeti.

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Milyen is hát az az állami tanfelügyelet?

A legközelebbi kultuszvita folyamán egyik kath. országgyűlési képviselő felhívta a miniszter figyelmét arra a körülményre, hogy egyes kir. tanfelügyelők gyakran indokolatlan zaklatásokkal terhelik a hitközségi iskolák közegeit s a helyett, hogy a terhes munkában jóindulatu támogatói volnának a tanítóságnak, elfoglalt szükkeblítséggel itélkeznek még az igaz érdekek felett is. Egy ily esetet láttunk mi Vargyas E., Esztergom-vármegye ujonnan kinevezett kir. tanfelügyelőjének azon eljárásában is, melyet annak idején minden lap szellőztetett a legjelentektelenebb »Reggeli Ujság«-ig, leszólva a »primási megye« tanügyét egyik is, másik is a maga tetszése és izlése szerint.

S hogy »Erdemszerzők« cz. cikkünkben az esztergomi kir. tanfelügyelőnek ország-világ előtt kürtölt jelentéséről nem minden alap nélkül itélkeztünk, szolgáljon mutatoul egyik indoklatlanul megbélyegzett esztergommegyei róm. kath. főtanító alábbi védekezése. Igaz ugyan, hogy ezt nem Vargyas ur küldte be hozzánk, mert ő csak személyére vonatkozó hírekkel kereste fel eddigelé lapunkat, hanem egy igaz keresztény ujság, az »Esztergom« után közöljük azt. A levél így szól:

»Nagyságos kir. Tanfelügyelő Ur! Az esztergomi lapokból olvastam a megyei közg. bizottság 1898. január havi gyűlésén előterjesztett jelentésének azon részét, mely a bátorkeszi róm. kath. iskolára vonatkozik. Távol van tőlem, hogy ezen súlyos vádakkal telt bírálatot gáncsoljam. Jól tudom, hogy ezt tennem nem szabad. Azonban meg vagyok győződve arról, hogy ha már a porbe fogott gonosztevőnek is van joga magát védeni. Nagyságod meg fogja engedni, miszerint ezt én is, ki 35 éves tanító pályámat becsülettel futottam meg, sohasem voltam az utolsók közt, sohasem voltam szegényfához kikötve, megtehessem; bár tudom, hogy a szélnak eresztett maroknyi pelyhet nagyon nehéz összeszedni. Lelkiismeretem nem vádol. Mindig volt bennem annyi ügybuzgóság, annyi ambíció, annyi kötelességtudás és — talán szerénytelenség nélkül mondhatom —

annyi szakértelem, hogy iskolám az itteni szerencsétlen viszonyok daczára, — ha nem is volt kitünő — megállotta helyét.

Nagyságos kir. Tanfelügyelő Ur nem fog tehát csodálkozni azon, hogy a jelentés reám vonatkozó része engem önérzetemben mélyen megsebzett, lesújtott annál is inkább, mert az esztergomi lapok útján nyilvánosságra jutott és tanítói becsületemet — 35 év alatt először — méltatlanul sárba tiporta. Méltóztassék elhinni Nagyságos Úr, miszerint, ha ama bizonyos interpelláció behatása alatt nem előítélettel érkezik hozzánk, ha méltóztatott volna a különös helyi viszonyok iránt engem is, másokat is, kik azokkal ismerősek, megkérdezni nem lett volna ítélete oly meggyalázó.

Nagyságod jelentése — az olvasott tudósítás szerint — azt mondja, hogy én a reáltantárgyak közül csak a földrajzot és a történelmet tanítom rendszeresen. Bocsanatot kérek! Ez a valóságnak nem felel meg. Én tanítom rendszeresen — lehet nem az általam óhajtott eredménnyel — nemcsak e két tantárgyat, hanem a nyelvtant, számtant, természettant, természetrajzot is: a többit, sehogys jutván rá idő s nem találván eddig rövidege mellett is megfelelő kézikönyvet, mint azt tudomására hozni van szerencsém volt, olvasmányok alapján. Hogy az eredmény nem lehet teljesen megfelelő, annak nem az én hanyagságom az oka. Hiszen ft. esperes-plebános nram, ki épen a tanügy terén szerzett érdemeinél fogva koronás arany érdemkeresztet, csaknem naponkint meglátogatja tantermeinket, eléggé ellenőrzi a tanítók munkásságát; hisz én vagyok talán az egyedüli tanító, ki a hétbe eső ünnepet a rendes szünnappal pótolom.

Nagyságos Tanfelügyelő ur december 20 án kegyeskedett bennünket meglátogatni. Akkor én még csak másfél hónap óta taníthatam rendszeresen. Mert megnyitjuk mi iskoláinkat szeptember 1-én, de két hónapig csak kinlódunk, minthogy naponkint jön fel néhány gyermek, míg végre novemberre nagyobb része — akkor sem valamennyi — együtt van. Ekkor foghatunk igazán a tanításhoz; mert hiszen nem kezdhetjük mindennap újra Hol van akkor már az, aki szeptember elején kezdett tanítani?! Meg fog győződni Nagyságos ur, hogy márczius első felében már kezdenek az iskolából maradozni, s április közepén ismét annyian vagyunk, a mennyien szeptember utólján voltunk, de azért tanítunk május utóljáig. Mig ez ft. esperes-plebános urunk minden — igazán buzgó — igyekezete daczára így lesz, addig nem lehet jeles az iskola. De mindezek mellett is, méltóztassék elhinni, nem annyira rossz az én szegény iskolám, mint a jelentés mondja.

Hogy Párkányban és Bátorkeszen r. k. tankötelesek is járnak izr. iskolába, erre nézve H. T. úr interpellat-

tiójára az én feleltem ez: Ebben a két községben van izraelita iskola, tegyük hozzá, hogy kitünő, ha más községben volna izr. iskola, ott is járna abba néhány róm. kath. tanköteles. Mert mindenütt vannak hithidegek, van olyan, aki 10 hónapig akarja gyermekét iskolába járattatni, aki németül is akarja taníttatni: akit személyes indokok vezetnek, (hisz) nekem is kinákozott már izr. apa gyermekével, de nem fogadtam el); vagy aki küldönczködik; vagy akinek mindig jobb a másé. Tessék megkérdeni azokat, akik az izr. iskolába küldik gyermeküket, hogy miért teszik? Egy sem fogja mondani, hogy mert én nem tanítok, vagy nem tudok tanítani. Külömben magam is szívesen hozzájárulok ahhoz, hogy izr. tanítótársaim iskolája kitünő és hogy az én iskolám azt meg nem közelíti. Tíz hónapi szorgalomidő mellett két tanító két tanteremben összesen 47 gyermekkel, ellátva minden szükségesséssel, a legkövetelőbb igényeknek is megfelelehet. És milyen hasonlíthatatlanul jobb anyag.

De ha én nem tanítanék, vagy nem tudnék tanítani, bizonyára nem kínáltattam volna meg kir. tanfelügyelő ur által »Vasdinnye« állami pusztaán főtanító-sággal; még azelőtt budai tanító-sággal, vagy mindjárt pályám kezdetén — 18 éves koromban — a nagymarosi főtanító-sággal, melyeket nem fogadtam el és nem érdemlitem volna arra, hogy államköltségen gazdasági póttanfolyamot hallgassak vagy, hogy abban az időben, midőn még így is buzdították a tanítót, nem csupán meg nem érdemelt ostromapással, az állam részéről 100 frt jutalomban részesüljek. Teljes megelégedésre tanítottam sok éven át uri házaknál; egykori tanítványaim között van miniszteri titkár is. Iskolámból kikerült tanítványaim felvétettek a polgári iskola II. osztályába, sikerrel végezték a középiskolát; sokan már elüljárók, iparosok, kiskereskedők, kőművesek, kik üzleti könyveket, levelezéseiket maguk vezetik, pedig soha más iskolába nem jártak, mint az enyémben tanítványaim, mint atisztek jönnek haza a katonaságtól, többen mint őrmesterek ott maradtak; egy volt tanítványom, most postamester, az ország szélére küldte gyermekét hozzám iskolába. Mindezeket nem azért említem, hogy dicsekedjem; hanem jogos és köteles önvédelemből.

Hát talán még sem oly kritikan aluli az én szegény iskolám. Talán még sem érdemeltem meg 35 éves multammal tanítói becsületem meggyalázását! Talán még sem kellett volna azt a fekete kenyeret epével leönteni és megkéséríteni!

Nem lehet, hogy meg ne világítsam még H. T. urnak tanúgszeretétet, a kinek interpellációja — ez esetben — az én megölő betűm akar lenni. Nagyságos H. T. úr bátorkezzi birtokos és adófizető. A második tanterem felállításakor ugyancsak a közíg. bizottságban, s midőn ott nem sikerült, a hercegprimásnál, de ott sem sikerült, minden áron megakarta akadályozni, hogy az iskola megnövekedett évi kiadásai iskolaadóból fedeztessenek; hanem akarta, hogy tartsa fenn az iskolát ez a mi ágról ide szakadt, szegény népünk tandíjéből. A tanítói fizetésnek 200 frtról 250 frtra való emelésének azon indoklására, hogy az utolsó béresnek is több a fizetése: hitközségi gyűlésen nyilvánosan azt válaszolta: »De dolgozik is érte! Pedig hát Istenem, ha a dolog után szabnák a kenyér nagyságát, akkor...! Szóval H. T. ur igen szívén viseli a bátorkezzi róm. kath. tanúgy és tanítók sorsát.

Nagyságos kir. Tanfelügyelő Úr! Szeretetteljes figyelemzetést, atyai utbaigazítást és támogatást, vagy ha kell, szigorú, de mindenkor méltányos és igazságos bírálatot kérünk mi tanítók — a társadalom szegény páriái — akiken úgy is csak az nem rug néha-néha egyet, a ki nem akar.

Alázatosan kérek bocsánatot ezen önvédelemért; s esedezem, miszerint a közíg. bizottság legközelebbi gyűlése elé terjeszteni méltóztassék.

Mély tisztelettel Nagyságos kir. Tanfelügyelő urnak s. i. t.

Bitter Tódor
bátorkezzi r. k. főtanító

Ime, tanfelügyelő ur, az ön szerint »szellemi tultengésben« szenvedő ujságunk bátor volt e kis argumentummal felelni Veteran-nak az »E. és Vidéké«-ben közzétett naiv elczelődéseire. Ha ez nem volna elég, készséggel szolgálunk tanfelügyelői igazságos szigorának és buzgóságának illusztrálására a »Veszprémi-Hirlap«-ban megjelent kis-lödi esettel. És talán még akad hasonló dolog, ha utána járunk. De mi nem öhajtunk személyes dolgokkal foglalkozni. Nekünk a kath. hitközségi iskolák és azok közegeinek általános érdeke lebeg mindenkor szemeink előtt; azért jelen sorainkat is e kéréssel zárjuk be: Kegyelmes Miniszter Ur! igazságszerető szíve nézessen utánna az állami tanfelügyeletet ellátó közegek eljárásainak s ha azokban itt-ott tulkapásokat avagy indokolatlan hajszát tapasztalna, kegyesen részesítse a kath. tanúgy munkásait is kellő elégtételben. Hisz a nemzeti nevelés magasztos ügye kívánja ezt, mert tudvalevő, hogy a kath. néptanítóság, a haza legrégebbi tantestülete, ősi érdemekkel tevékenykedik a jelenben is edes hazánk vallásos és hazafias nevelésügyének előbbre vitelén s hogy ezen lelkesedése, ügybuzgalma ne lankadjon, megérdemel néha-néha egy kis igazságos miniszteri támogatást.

A munkára nevelés multja.

(Folytatás.)

Salzmann Keresztély (1745—1811) schneppenthali intézetét lényegileg Locke, Comenius, Rousseau és Basedow elvei szerint szervezte.

Növendékei sokat tartózkodtak a szabadban. a kertben dolgoztattak; emellett foglalkoztak papiros-munkák és kisebbszerű asztalos-munkákkal, esztergályozás stb.

Minden intézet buzdítson és adjon alkalmat öntevékenységre. Ha a nevelő annyira vitte, hogy növendékei a tanórák végeztével kezökkel foglalkozni tudjanak, nyert játéka van; mert fel van mentve azon nehéz munka alól, hogy foglalkoztassa őket, neki csak szemléltető és tanácsadó szerepet kell vinni. A haszon, mely ebből származik, kiszámíthatatlan.

Először: a tevékenységi ösztön kielégítés nyer s így eleje van véve mindazon haszontalanságoknak, melyek a visszafojtott tevékenységi ösztönből származnak. Tíz munkát üző gyermeket könnyebben lehet vezetni, mint három munkanélkült. Másodszor: a munkánál a gyermek igen jól érzi magát, mert a természetének felel meg és mert munkálkodásának van czélja.

»Csak figyeljetek meg egy gyermeket, — mondja — mily örömmel csinálja »sárkányát«, hogyan fut művével a szabadba, hogy azt megvizsgálja. Ilyet látni kell kedves barátim, hogy meggyözdjétek, mily fontos, ha a gyermeknek alkalmat adunk valamit elkészíteni. Harmadszor: sok erőt és tehetséget gyakorol. A szellem melyet az elméleti oktatásnál kényszerítünk

idegen
venül
ket a
a nag
Az ősi
lalkoz
Ha
csak
rajonn
véken
Figyel
kivan,
pl. sár
ilyenke
sitének
volna-
kek m
haszon
rossz e
juk, Sa
lyást i
Az
mondja
tehetsé
haszna
kezelt
Salzma
olyanok
zöket h
lesznek
Can
mezője
Guts-M
gen« cz
Az
Bernát
Salzma
dött. Je
korlati
der Kim
munkab
Heu
a kézim
»Über d
tigen T
allaspon
ból szár
keket m
pasztala
Gyak
cz. művé.
böztet me
ismerete
pasztalja
ezekből l
ismeretek
mint azo
ból és sa
első kettő
»Vannak
tanultak,
egyszerű

idegen szabályok szerint gondolkozni, felelevenül, saját eszméket fogad és talál eszközöket azokat gyakorlatilag alkalmazni. A szem a nagyságok megbecsülésében gyakoroltatik. Az összes erőket kell gyakorolni; azért foglalkozzanak a gyermekek testi munkával.

Ha a szülők vagy nevelők a gyermeknek csak könyveket és tollat adnak, csakhamar rájönnek, hogy ez nem a helyes mód a tevékenységi ösztön felkeltésére és kielégítésére. Figyeljünk csak meg egy gyermeket. Ma hajót kíván, holnap vizipuskát, máskor ismét mást, pl. sárkányt. Sok u. n. okos ember igyekszik ilyenkor a gyermeket lebeszélni, mások teljesítenék ez óhajokat, ha a zsebök engedné. Nem volna-e okosabb és hasznosabb, ha a gyermekek maguk tudnák azokat elkészíteni? Nagy haszon háramlanék abból a gyermekekre, hány rossz és csintalan tett maradna el! Mint látjuk, Salzmann a kézimunkának nevelő befolyást is tulajdonít.

„Az ember legnemesebb eszközei a kezek, mondja tovább. Hihető-e, hogy a szellem képes tehetséget nyilvánítani, ha eszközei, a kezek hasznavehetetlenek? Ki bizonyos a felől, hogy kezeit nem kénytelen valamikor használni? És Salzmannak igaza van, sokszor látjuk, hogy olyanok, kik fiatal korukban nem tanulták kezüket használni, öregségükre másnak terhére lesznek.

Campe S. H. (1746—1818) is nagy védelmezője a kézügyességi oktatásnak; ugyszintén *Guts-Muths* »Mechanischen Nebenbeschäftigung« cz. munkájával.

Az első paedagogiai munkatánító *Blashe* Bernát Henrik (1766—1832) volt, ki 14 évig Salzmann schnepfenthal-i iskolájában működött. Jelszava volt »Intellectuális képzés gyakorlati foglalkozások által.« Mint »Werkstätte der Kinder« cz. művéből kitűnik, ő a kézimunkában nevelő eszközt lát.

Heusinger János, Henrik (1766—1837) mint a kézimunka védelmezője, fellepett 1797-ben »Über die Benützung des bei Kindern so thätigen Triebes beschäftigt zu sein«, Rousseau álláspontján áll. A munkára nevelés a fő, ebből származzék a többi. Ő engedi a gyermekeket munkálkodni s az ebből származott tapasztalatokat elméletileg alkalmaztatja.

Gyakorlati eszméit »Die Familie Werthheim« cz. művében rakja le. Ő kétféle ismeretet különböztet meg, alap- és analog- (egymáshoz hasonló) ismereteket. Az előbbieket maga az ember tapasztalja, utóbbiak az elsőkből keletkeznek; ezekből lesznek a szellemi ismeretek. Az alapismereteket szerinte háromféleké, a szerint, a mint azokat szemléltetés által, a kedélyvilágból és saját erőnkől nyerjük. Eddig csak az első kettőre voltak tekintettel, az utóbbira nem. »Vannak tudósok, kik önjerejükből semmit sem tanultak, csak könyvekből. Intézzünk egy egész egyszerű kérdést hozzájuk, nem tudnak rá fe-

leletet adni.« Munkálkodás, öntevékenység által juthatunk ily ismeretek birtokába. »Mindig csak könyvet nyomunk a gyermek kezébe, esoda-e, ha azt hiszi, hogy csak ebből tanulhat? ... Nem a könyvek, hanem a játék, a munka az igazi! A munkaöszton a legerősebb valamennyi ösztön között, a nevelés mégis elhanyagolja. A megismerési ösztönt a munkaöszton részint élénkíti, részint pedig rendezi és fekezi. Nehezen lehet a gyermekekkel megértetni, miért tanulnak, azért kell annyi mullekesítéssel az érdeklődést felkelteni; de mihelyt a megismerés egy meghatározott tárgyra vonatkozik, melyet a gyermek maga készít, rögtön megjön az igazi figyelem.«

Azért is ajánlja a kézimunkát, mert »jobban fejleszti a szépeérzékét mint a rajz.«

*Hensing*er Rousseau elveit tovább építette. Tanítása Fröbel Frigyesre volt befolyással, a mi abból is kitetszik, hogy ez Heusinger művét jegyzetekkel kísérte.

A mult század 70-es éveiben számos gyakorlati kísérlet történt a kézimunkát a nyilvános és magánintézetekbe bevinni. E mozgalomnak megadta az első lökést *Kindermann* Nándor (1740—1801) kaplitz-i (Csehország) plebános, később leitmeritzi püspök, kit a tanügy terén szerzett nagy érdemeiért Schulsteini előnévvel nemesi rangra emeltek.

A kaplitz-i népiskola siralmas állapotban volt. »Nagyok és kicsinyek össze-vissza jártak iskolába, akkor jöttek, mikor otthon unatkoztak.« Ez igen elszomorította a nemes szívé férfit, mindent elkövetett, hogy ez állapoton segítsen. Maga fogott a tanításhoz, tanítókat is beavatott a tanítás titkába.

»Azon meggyőződésre jutottam, hogy az ifjuságot épen arra tanítják legkevésbé, mit az életben leginkább használhatna. ... A közönséges tantárgyak mellett munkásságra is kellene az ifjuságot nevelni. Műhelyeket kellene létesíteni, melyek az elméleti tárgyakkal együtt a tanulókat munkásságra ösztönöznék, hogy már idejekorán szokjanak a dologhoz. A munkásság és iparszellem csak ilyen módon válhatna nemzetivé.«

(Folyt. köv.)

Augusztin Imre.

A tanügyi költségvetés képviselőházi tárgyalása.

Juriss Mihály kifejti, hogy a költségvetés emelkedése mellett sem emelkednek országunk vallási és közoktatási ügyei, mert e téren nem a pénz határoz, hanem a vezetés szelleme. Magyarország ezer esztendő óta keresztény volt hitében, intézményében s ha főn akar állani, ilyennek kell maradnia. Ezért kell ifjuságunkban a keresztény hitet nevelni, aminek pedig a liberalizmus ellensége. Folytatólag az akadémiák és gimnáziumok katolikus jellegéről szól.

Szöts Pál fölemlíti, hogy 600,000 gyerek nem jár iskolába. Ezek számára szükséges volna vagy 300 tanító. Nem illik a magyar népoktatáshoz, hogy a tanítók fizetését középkori módon terményekben adják ki. Ép így hibázhatni való, hogy a törvényben megállapított csekély háromszáz forintnyi minimumot sem tartják meg.

De mit tapasztalunk, sok görög-keleti iskolában a tanítóknak sines több, mint 200 forint fizetése. Ha aztán a közoktatásügyi kormányzat kérdezősködik ez ügyben, a tanítók attól való féltelmükben, hogy még e kis fizetésüket is elvesztik, azt mondják, hogy 360 forint fizetésük van. Ezen, t. ház segíteni kell; a segítségre véleményem szerint csak egyetlen egy mód van; ez a mód az, hogy tessék annak a felekezeti tanítónak járandóságát közigazgatási vagy akármilyen ilyen hivatalos úton beszélni; tessék annak a tanítónak fizetését minden esetben, amikor esedékes, azon közigazgatási hatóság által eszközölni; ezzel bizonyosságát fogjuk szolgáltatni annak a képviselőház, hogy nekünk nem ezélünk az idegen iskolákra gyakorlándó presszió, csak az ezélünk és csak az lehet ezélünk ezen törvényvel, hogy annak a tanítónak biztosítva legyen a 300 forintos minimumja.

Felszólaltak még *Várossy Gyula* és *Asbóth János*, mely után *Wlassics* miniszter tett megjegyzéseket az általános vita egyes részleteire.

A részletes tárgyalás során a tanfelügyelők tételénél *Mocsy Antal* szólalt fel és ezeket mondotta: Ohajjja, hogy az államkormány főfelügyeleti és ellenőrzési jogát olykép gyakorolja, hogy a felekezeti főhatóságokkal egyelőrtőleg alkalmazott egyének útján eszközölje a népoktatási intézetek feletti állami felügyeletet, hogy ez így minden irányban megnyugtató legyen, megnyugtató legyen úgy az állam, mint a felekezetek szempontjából, és az lesz az állam szempontjából, mert az államkormány alkalmazza az illető ellenőrző közegeket, de megnyugtató lesz a felekezetek szempontjából is, mivel az egyházi főhatóságok beleegyezésével alkalmaztatnak az ellenőrzésre hivatott közegek. Másodsorban kéri a minisztert, hogy az ellenőrzésre hivatott tanfelügyelőket figyelmeztesse, hogy a tanítók és más iskolai eljárárok tekintélyét tapintatlan eljárásukkal ne rongálják.

Mocsy Antal az elemi népiskolák tételénél is felszólalt és ezekre kijelenté, hogy smidőn szergeti a népoktatásnak vallásos alapon való eszközölését, úgy érti azt, hogy a népoktatás nemzeti irányu és hazafias is legyen, hiszen a jó keresztény mindig jó hazafi is. — Konstatálja, hogy arányokon túl a katolikusok mennek leginkább a képezdekbe. — Köszönetet mond a miniszternek az osztatlan iskolák tantervéért. — Örömmel veszi tudomásul, hogy a miniszter tervbe vette a tanítók fizetésének emelését, sajnos, akkorra, a mikor a pénzügyi helyzet megengedi. Meleg szavakkal eszteli a tanítók szomorú helyzetét és a csekély díjazásért végzett aránytalanul nagy munkájukat. Rátér azután a vallásoktatásra. Azt mondja a t. miniszter úr, hogy hiszen a liberális állam nemcsak nem ellensége a vallásnak, hanem a népoktatás terén is mindenütt iparkodik támogatni a vallásosságot; felhozta példaképe, hogy az állami iskolákban a kormány gondoskodása következtében a növendékeknek hitfelekezeti alapon való hiterkölesi oktatása sokkal jobban történik, mint a felekezeti iskolákban, hol igen gyakran kántorok teljesítik a hitfelekezeti oktatást. (*Wlassics Gyula* vallás- és közoktatásügyi miniszter: Több helyütt!) Magam is azt mondtam, hogy úgy méltóztatott mondani, hogy sok helyen. Én ismerem oly egyházmegyéket, hol a papság e tekintetben való köteleességét, kivétel nélkül példászerűen teljesíti, de azt is tudom, hogy némely egyházmegyében bizony nem teljesül úgy, amint kellene és amint azt kétségtelenül maga is óhajtaná. Néhány ezer esetben, az a létező állapot, hogy annak a plébánosnak, lelkipásztorának — nemcsak katolikusokat értem, hanem más felekezetűeket is — van 6, 8, 10, 15 községe is, úgy hogy lelkipásztori teendői mellett, sokszor az időjárás és az utak járhatatlansága következtében, a legjobb akarat mellett sem végezheti mindenütt ő maga a vallásoktatást, és ilyenkor nem ugyan a kántor, hanem a tanító teljesíti azt papjának utasítása folytán, aki időszakonként ellenőrzi és a gyermekeket kikérdezi. Azonban ebből nem méltóztatnék azt képzelní, hogy ily hitfelekezeti iskolában a növendékek hiterkölesi képzése nem áll oly jó lábon, mint például az indifferens állami iskolában, hol az illető lelkész az állam kasszájából némi díjazást is

kap azért, hogy hetenként két órában a vallásoktatást eszközölje. Végül szól a magánfoglalkozások eltiltásáról. A néptanítók tételénél folyt vitáról a jövő számban.

A „NÉPNEVELŐ“ tárczája.

Szabadság!

Egy delejszerű rengés hatja át jelen időben az emberek szívét. Ez a szabadság hajnalhasadására való edes visszaemlékezés.

Oh, ötven év előtt más volt a szív, más a lélek, más a lelkesedés, mint most. Egy költemény, egy szónoklat elég volt, hogy mozgásba hozza a haza minden hű fiának szívét s vége lett a jobbágyságnak, szabad lett a sajtó s a hon felelős miniszteriuma által intézi sorsát. A testvérország Erdély, egyesítettett s a törvény előtt a haza minden polgára egyenlő lett. Nagy és fényes eredmények ezek, melyek csak akkor áldasok, ha ezen előnyöket meg is tudjuk becsülni s vissza nem élünk vele.

Ezek közül legfontosabb a polgári jog és a szabad sajtó.

Ezen emlékezetes időben talán nem lenne haladatlan dolog, ha az iskola szent csarnokában azon vívmányokról szólnánk, a melyet az ötven év előtti marcius 15-ike hozott hazánkban.

Ha lefestjük a földmivesnek ezen idő előtti helyzetét, midőn nem volt ura magának, de földesura rendelkezett vele.

Es hogy e kivívott jogok megnyitak előtte a tudományos pályák bármelyikét, a hol szorgalommal és észszel a legmagasabb fokot is elérhetik fiai.

De ezért a jogokért rájuk is harultak kötelezettségek, a melyek pontos teljesítése fejében élvezhetik csak azokat.

Igen, a haza szabadsága mellett is csak akkor lehet nagy és hatalmas, boldog és megelégedett, ha minden polgára átérzi a szabadság becsét s értékét s azt kötelességeinek pontos teljesítésével igazolja.

A szabadság, a mily kincs, ep oly veszedelem lehet, ha azt megérteni nem tudják s így azzal visszaelnek.

Es mi biztosít minket a szabadság megbecsüléséről?

Mi? A vallásérkölesős alapon nyugvó hazafias szellem!

Isten nélkül nincs törvények iránti tisztelet. Es a hol a törvény tisztelet nélkül áll, ott romba dől a szabadság.

A szabadság iránti szeretetet tehát a hit melegítő fénye hozta át.

De szólhatunk a sajtóról is, erről az óriási hatalomról, mely egy nap alatt képes megváltoztatni az emberek lelkületét, mivel a sziveken uralkodik. Ma bús hangulatot teremt, holnap öröme derít bennünket. Ma oktat és nevel s holnap a jót, melyet épített, leronthatja.

Szólhatunk azokról, kik a sajtó szabadságával visszaélnék s ezt a legszentebb jogot embertársaik kárára használják.

Vallástalan férczelményükkel megölik a lelket, lázító irataikkal szítják az elégedetlenséget, hogy veszedelembé sodorják azt a szegény pórnépet, ki eddig zúgolódás nélkül teljesítette kötelességeit.

Ezek a hazaárulók, a szabadságnak legnagyobb ellenségei.

Szoktassuk gyermekeinket arra, hogy bármily olvasmányt szereznek szüleik, azt olvasás előtt a plébánosnak vagy tanítónak megmutassák áttekintés végett.

Sok mételeytől menekülhetne így meg a szegény nép.

Ha körütekintünk, azt látjuk, hogy a szabad sajtó hatalmát a lelketlenek a haza romlására használták fel. Ennek erejét megtörni legyen első feladata a néptanítónak.

A nemzet és jobbaink halaját érdemli ki ezért.

Mert jól jegyezzük meg magunknak, midőn ünnepeljük a szabadság ötvenéves jubileumát, arra gondoljunk, hogy azt magunknak örökre biztosítsuk, mivel a szabadsággal való visszaélés a rabságba sodor bennünket.

Néptanító! Te szereted hazádat, mert leghivebb napszámosa vagy. Te vagy a szabadság egyik leghivebb öre. Vigyázz, légy ébren, hogy szent legyen a szabadság a jövő nemzedék előtt is, nehogy visszaéljenek vele, mert akkor rabságba sietnénk. Ép ezért:

»Rabok legyünk vagy szabadok,
Ez a kérdés, — válaszatok!»

Szokoló István.

VEGYESEK.

Püspök az iparostanonczok között. *Majláth* Gusztáv gróf, Erdély lelkes püspöke hitoktatási leckekeket tart a gyulafehérvári tanoncziskola növendékeinek. *Majláth* Gusztáv gróf mult vasárnap folytatta a megkezdett vallásérkölesi tanítást és a buzgó főpásztor ez alkalommal is hathatós oktatásban részesítette az éber figyelemmel hallgató inasokat. Majd a hittan eleméből intézett egyesekhez kérdéseket, aztán tovább magyarázott a világ teremtéséről, az első ember pár boldogságáról és bűnbe esetéről, továbbá az első bűnnek büntetéséről. Végül mindegyiknek egy-egy csinos kötésű Tarkányi-féle imakönyvet adott, hogy sz. Ágoston szavai szerint, jól imádkozván, jól éljenek; és jól élvén, jól imádkozzanak és erősödjenek meg az örök életre.

Április 11-ike az iskolákban. A közoktatásügyi miniszterium körrendeletet bocsátott ki az összes állami, felekezeti és községi iskolákhoz, a melyben intézkedik április 11-ike megünneplése tárgyában. Elrendeli, hogy ezentul minden április 11-én, vagy ha az, mint az idén ünnepnapra esik, valamelyik rákövetkező napon iskolai ünnepet kell tartani. Az ilyen ünnep

a tanári kar egyik tagja méltatja a 48-as főrvényeket, márczius 15-ike vívmányait, a szabad sajtó és a jogegyenlőség kivívását, az ifjuság pedig hazafias dalokkal és szavatokkal szerepel az ünnep műsorán.

Elismerés Mócsy Antalnak. A miskei esperesi kerület papsága 1898. márczius 3-án tartott értekezletének határozata értelmében levelet intézett Mócsy Antal országgyűlési képviselő urhoz, melyben kifejezik, hogy a miskei esperes-kerület papsága a miniszter urnak a hitoktatásra tett e nyilatkozatát sérelmesnek tartja, mert azt teszi föl és azt állítja, hogy a felekezeti iskolákban a kántor végzi a vallás-tanítást. E föltevés és állítás határozottan téves és a miskei kerület katolikus iskoláira nem áll. Katolikus iskoláinkban a kántor — ha tanító is egyszersmind — a püspöki tanterv szerint a hitoktató által a heti 2 órában feldolgozott anyagot tanítványaival más 2 órában csupán beemlezteti. Sérelmesnek találja a miniszter kijelentését azért is, mert a különböző felekezeti iskolák vallásitanításánál az állami iskolák vallásitanítását jobbnak mondja. Az állami iskolákban heti két vagy csak heti egy óra van a vallásitanításra szánva, a katolikus iskolákban pedig a püspöki tanterv szerint mindenütt heti két óra s ezenfelül hetenkint két ismétlő óra. Konstatalja továbbá a miskei kerületi papság azt is, hogy a katolikus iskolákban a katolikus nevelés is támogatja a vallásitanítást, míg az állami iskolákban a különböző vallásuakból álló tantestület sokszor lerontja azt, a mit a hitoktató épített. A miniszter ur szerint az állami iskolákban a hitoktató tiszteletdíjat kap: s ezért volna jobb ott a vallásitanítás, mint a katolikus iskolákban? Reményét fejezi ki a nyilatkozat, hogy a jól berendező katolikus autonomia e bajon is segíteni fog s majd akkor a katolikus iskolákban alkalmazandó hitoktatóknak is fog jutni a tiszteletdíjből, akik egyébként *e nélkül is lelkiismeretesen és hazafiasan teljesítik kötelességüket.* Midőn ezeket hangsúlyozza a levél, köszönetüket s elismerésüket fejezik ki azon felszólalásáért, melyben a miniszterrel szemben a kath. iskolai hitoktatásnak, az igazság alapján, védelmére kelt. Kérve kath. igazaink ily irányban való további bátor védelmezését.

A hitoktatás. A római katolikus hitoktatókat a főváros közvetve fizeti. Annyi segítséget ad évenként az egyháznak, amennyibe a hitoktatók kerülnek. A hitoktatás költsége az iskolák számának szaporodásával nagyobodik s az egyház annak megfelelőleg évről-évre nagyobb segítséget kér. 1884-ben a segítség 23 000 frt volt, tavaly már 42 000 frt. Az idén 5467 frttal kért többet az egyházi hatóság, melyet a tanács nem szavazott meg. A főváros közoktatási bizottsága, szemben a tanácsai véleménynyel, a hitoktatási költségek fölemlését tartja szükségesnek.

Értesítés. A „Rozsnyó-egyházmegyei róm. kath. tanító-egyesület” az 1898. évre a következő tételre tűzte ki: I. Pályafételül: „Hogyan kell berendezni az iskola beléletét, hogy az ügynevelési, mint tanítási szempontból minden igényeknek megfelelően?” II. Kötelező tételekül: a) „Mi a tanítónak, mint népnevelőnek feladata, illetve hivatásszerű kötelessége a mai, mindinkább terjedő, Istent, hazát nem ismerő, az állami és társadalmi rendet latalapjaiban felforgatni törekvő radikal-szocializmussal szemben?” — b) „Dolgoztassék ki egy — hónapokra és hetekre beosztott — részletes tanterv.” (Ezt minden kidolgozó saját osztálya vagy osztályai viszonyaihoz alkalmazva készítse el.) A nyertes pályamunka jutalma 30 korona leendő; a kötelező tételek közül pedig egyik legsikerültebb 20, a másik 10 korona tiszteletdíjban fog részesülni. Az idegen kézzel írott és jelíges levélkevel ellátott pályamunkák folyó évi április hó végeig az elnökséghez, Jászóra küldendők. *Tóth Géza*, elnök.

RÖVID HIREK.

Mintaiskola. A Budapest székesfőváros tanácsa mintaiskót akar. Ahány iskola van, annyiféle építés, a mi szép, de drága. A tanács fölhitva a közoktatási ügyosztályt, hogy a különböző fajú iskolákra általános programot készítsen, a melyek alapján a jövőben az iskolákat építeni fogják.

Iskolai ünnepély. Ő Szentsege XIII. Leó pápa jubileuma alkalmából a nagyszabedényi belvárosi róm. kath. elemi fiúiskola márczius 3-án délelőtt szépen sikerült iskolai ünnepélyt rendezett.

Ünnepelt igazgató. Somogyi Géza, a znióváraljai állami tanítóképző-intézet igazgatója a minap ülte meg nyitvános működésének huszonötödik évfordulóját. Az ünnepen Berecz Gyula tanfelügyelő meleghangú megnyitó beszéde után fölolvasták Wlassics Gyula kultuszminiszternek a jubilánshoz intézett levelét.

Katholikus Paedagogia. Havi folyóirat. II. évfolyam I. szám. Szerkeszti és kiadja Gyürky Ödön. Megjelenik minden hónapban, 4 ívnyi terjedelemben. Előfizetési ára: egész évre 4 ft., félévre 2 ft. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII. ker. Pál-utca 7. sz. II. em. 37. Ugy egyeseknek, mint tanító egyesületi- és iskolai könyvtáraknak megrendelésre melegen ajánljuk.

Rómába zárandoklat indul márczius 22-én Budapestről. Rendezője a hercegprimás engedélyével főtisztelendő König Gusztáv pápai kamarás, budapesti krisztinavárosi segédlelkész. Utiköltség: I. osztály 180 fo int. II. osztály 140 ft. III. osztály 55 ft. Ebbe bele van számítva az utazás oda és vissza és 5 napi teljes ellátás Rómában. A jegy 45 napig érvényes, tehát aki a zárandoklat után Olaszországban akar maradni, 45 napig maradhat. Utlevél (passus) nem szükséges. Akik a zárandoklatban részt akarnak venni, levélben jelentkezzenek postafordultával főtiszt. König Gusztáv urnál lakik: Budapest, I. ker. krisztinavárosi plébánia. A hová az utiköltséget is be kell küldeni. Indulás márczius 22-én.

Szerkesztői üzenetek.

A. I. Czob. 1. A magánvizsgálatok idejére vonatkozó értesítések lapunkban is közzétételnek; de legjobb lesz, ha előzetesen kérdést intéz az intézet igazgatóságához. 2. Magánvizsgálati engedélyért a miniszterhez kell folyamodni, a kérvény az intézet igazgatóságához küldendő be. 3. A vizsgálati díjra nézve az igazgatótól nyerhet felvilágosítást. 4. A hirdetésre vonatkozó tudakozására elvből nem felelünk, tessék a hirdető czéggel fordulni. B. V. Levélben feleltünk. — Gy. I.

Kézdí-Szentlélek. A gazdasági oktatásra vonatkozó dolgozatokat szívesen vesszük, de a beküldött czikket nem használhatjuk. Legjobb volna az illető lapba beküldeni, a melyben a hivatott közlemény megjelent. — Sz. I. Bussa. A tagsági jelentkezést örömmel közvetítettük. — M. Gy. Krasznisorán. Ha már a miniszteriumban volna az ügye, ez esetben szorgalmazni fogjuk az elintéztést. Talán jó volna a tanfelügyelőséghez is kérdést intézni. — P. I. Sz. Huttán. Forduljon kérelemmel az iskolafentartóhoz. A törvény tisztességes lakást írt elő, de tüzetesen nem írja körül, hogy az mily mellékhelyiségekkel birjon. Kérése indokolt, s hihető, hogy egy gazdag uradalom nem is zárkózik el annak teljesítése elől. — W. J. Detek. Az egyszer élvezett jövedelmet, habár az tisztán kántori jövedelem is, kártalanítás nélkül beszüntetni nem lehet. Az egyháztanács eljárásával szemben kérje ügyének igazságos elintéztését az egyházmegyei hatóságtól. A kántornak nem kölesés, de az egyháztanácsnak jogában áll ily számadást bemutatni.

L. A. Nagyszabedény. Köszönet és üdvözlés. — F. J. N-Eczen. A katolikus iskola közvetlen helyi hatósága az iskolaszék. A tanító fizetés beszédése iránt ez keresi meg a községi előljáróságot. — S. S. Ázd. Beférkezett. Csak tanügyi dolgoknak adhatunk helyt. Tessék valamelyik kath. szépirodalmi laphoz beküldeni.

T. G. Jászó. A munka nehéz, de türelemmel és kitartással talán csak czélt érünk. Teljesen igaz, sohasem volt oly szükség a kath. tanfériaikat egy testületté tömöríteni, mint ma, és épen azért aczélozott akarattal dolgozzunk. Különben jelezhetem, hogy a megoldás már tényleg csak napok kérdése. Az ígért dolgokat kérik és várjuk. A tévedést helyrehozzuk. — Sch. A Baksfa 1. Az 1868. XXXVIII. t.-cz. 11. §. értelmében a hitközségi iskolaszék 5% -nál magasabb iskolai adót is jogosított kivetni, mert az idézett t.-czikk 35. §-a az 5% -ot csak a községi illetőleg az állami iskolákra állapítja meg. (Lásd a közokt. miniszter 1886. június 14-én 46.249 sz. rendeletét.) 2. A hitfelekezeti iskola adó viselésének kötelezettsége alól sem kezgyuri tartozások, sem más községben való lakás, sem azon körülmény nem mentesít, hogy az adó bizonyos ideig nem követeltetett. A hozzájárulás az eddigi szokásnak megfelelőleg kötelezhető és a népoktatási törvény 35. §-ban meghatározott mértékben, tehát az 5% -tul is terjedhet. Ezt s vallás- és közokt. miniszternek 1892. február 12-én kelt 4763. számú rendelete tartalmazza. 3. Az említett határozatot az iskolaszék elnöke haladéktalanul terjeszse fel az egyházmegyei hatósághoz jóváhagyás végett. — T. M. Rác-Petre. Az ifjuság öröme cz. könyv II. kötetéből «Harmincz év múlva» Maszlaghy Ferencztől, a III. kötetből «A kakas» vigjátékok Maszlaghy F.-tól és a IV. kötetből «Az elveszett gyermek» cz. gyermek szindarabot Horváth Istvántól ajánlhatjuk. Egy-egy kötet ára 80 kr. Megrendelhető a Szent-István-Társulat ügynökségénél Budapest, IV. Királyi Pál utca 13. A Társulat legközelebb két külön kötetben ad ki gyermekek által előadható szindarabokat. — Bérbeadó. Beérkezett. Amint terünk lesz, felhasználjuk. Üdvözlés. H. Gy. Miháli. Felhasználjuk. Üdvözlés. — A. I. Budapest. A jövő szám hozza. — Gy. A külföldi tanügy aktuális dolgait tárgyaló rövid ismertetéseknek készséggel adunk helyet, de azt nem ígérhetjük, hogy minden számunkban tért nyitunk azoknak. Első a hazai tanügy. A szerkesztőségünknek járó külföldi német, francia és angol tanügyi lapokat szíves örömmel bocsájítjuk rendelkezésére.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

Pályázatok.

Kalocsai érseki megye.

Vajszkán (Bácsm.) I. és II. osztályu tanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalma: szabad lakás házi kerttel, alapítványi pénztárból 250 ft. osztr. ért. évnegyedes-, községtől 150 ft. havi előlegekben. 600 ft. után járó törvényes kamat vagy ezen veendő föld élvezete ismétlő oktatásért és faskola vezetésért. Tannyelv:

magyar, sokacz, német. Pályázhat bármely szláv nyelvet beszélő. Folyanodványok főt. Madoniczky Vince esperes-plebános úrhoz Bácsujfalura küldendők márczius 30-ig bezárólag. 1—2

Erdélyi egyházmegye.

A csikmindszenti róm. kath. kántortanítói állomásra április 10-iki határnappal pályázat hirdetik. Javadalmazás: kényelmes különálló lakás gazdasági épületekkel, a község pénztárából 120 frt, 74 kalongya őszi, 105 kalongya tavaszi kepe, stóla, oszpora, misealapítványok után 32 frt, 40 terü puha tűzifa, ennek felvágására napszám, 5 hold szántó, 4 szekér szénát termő kaszáló, szabad legeltetés. Kötelességei: kántori teendők, rábizandó tankötelesek oktatása. Személyes megjelenés előnyös. Posta Csik-Szent-György. Kádár József lelkész. 1—2

Győri egyházmegye.

Moson-Tarcsán a róm. kath. magyar-német ajku iskolánál az egyik osztály üresedésbe jött és erre következő pályázat hirdetik: Jövedelmei: 400 frt törzfetés a község által hónaponként előzetesen fizetve, 1 szobás lakás a szükséges butorral, takarítás és téli fűtés. Kötelességei egy osztályt vezetni, az ismétlősöket tanítani és a kántori teendőkben segédkezni. Pályázhat r. kath. nőtlen okleveles tanító. Az állás azonnal elfoglalandó. Kérvények főt. Gruber Ferencz plebános, iskolaszéki elnök úrhoz intézendők. 1—3

Nagyvárad egyházmegye.

A Népnevelő 1898. február 20-iki 8. szám alatt hirdetett ér-keserői kántortanítói állomásra a pályázati határidő 1898. márczius 24-ig meghosszabbítottatik.

Pécsi egyházmegye.

Dombovári r. k. iskolához egy tanító, ki segédkantor is, kerestetik. Fizetése: polgári évre 120 frt, butorozott szoba fűtéssel, kántortanítónál élelmezés. 1897 98. tanév végéig az I. osztályu tanulók felváltva való oktatásáért külön havi 15 frt. de csak a jelen tanév végéig. Ipariskolától havi 8 frt. Kötelessége: a rábizott osztályokat kezelni, az ismétlősöket tanítani és a kántorság minden néven nevezendő ágában segédkezni. Kérvények márczius 25-ig az elnökséghez küldendők.

Székesfehérvári egyházmegye.

Pályázat a dunabogdány-i (Pestm.) német-magyar tannyelvű róm. kath. népiskola első vegyes osztályára. Javadalmazás: butorozott szoba ágyruha nélkül, 2 méter fa, az egy évre számított 350 frt után havonként járó 29 frt és 17 krnyi készpénz. A téli hónapon a különóra oktatásért számítható havonként 10 frt. Teendők: a hétköznapi iskola-oktatást és ismétlő iskolát pontosan megtartani, valamint a kántorság összes ágában magyar és német nyelven segédkezni. Kereszt- vagy házassági kivonat, képezdei oklevél és működési bizonyítványokkal felszerelt folyamodványok (lakhely, megye és posta olvashatóan kiírva) f. év márczius hó 19-ig be küldendők a helybeli iskolaszék elnökségéhez.

Szombathelyi egyházmegye.

A szombathelyi egyházmegyéhez tartozó győrvári plebánia Hegyhát-Szent-Péterfa nevű főokhiközségében tetteleg és jogilag megüresedett róm. kath. kántortanítói állomásra folyó 1898. év márczius 17-én d. e. 10 órára pályázat nyitattik. Évi jövedelem: új diszes lakáson kívül — 2 szoba, konyha, kamara, házi kis kert stb. gazdasági épületek nélkül — 400 frt készpénz előleges negyedévi részletekben, melyből 300 frt tisztán tanítói fizetés, 100 frt pedig kántori illetve harangozói illetménye, továbbá 4031 [ ] ööl erdei szántó föld évi haszonélvezete. A tannyelv magyar. A tanképesítővel, erkölcsei s működési bizonyítványokkal kellőleg felszerelt kérvények előzőleg az iskolaszéki elnökséghez küldendők be. A választás napján személyes megjelenés kívántatik. Az állomás a megválasztott által azonnal elfoglalandó. Kelt Győrvárott, 1898. márczius 2-án. Az elnökség.

Vácsi egyházmegye.

Pereg (u. p. Laczháza, Pestm.) községben a róm.

kath. tanítói állásra pályázat hirdetik. Jövedelme: az iskolafentartó községtől 300 frt és 20 frt fűtési átalány, továbbá 80 frt államsegély, 2 szoba, konyha, kamra s pinczéből álló lakás. Kötelessége egy reá bízott osztály vezetése, illetve tanítása s a gyermekekre való felügyelet a templomban. Okleveles pályázók kérvényeiket f. hó 31-ig főtiszt. Bakó István iskolaszéki elnök úrhoz adják be. A választás ugyanaz nap fog megtartatni.

Szolnokra egy jó hangu teljesen képzett kántorsegédet keresek. Evi fizetése: 210 frt, teljes ellátás ágy-neműn és mosáson kívül. A vári egyházmise jövedelme közös segédtsárával. Továbbképzésökre egy jó karban levő filharmónium áll. Az állomás márczius 15-én betöltendő. Szolnok, 1898. február hó 24-én. Medgyesy Géza, róm. kath. kántor. 1—2

A jász-szentandrás alsó vegyes, és a középponti alsó elemi iskolához tanítók kerestetnek. Mindkettőnek fizetése 400 frt készpénz és a község által behordandó 15 métermázsza szén. Az előbbi lakása szoba, konyha és kamra; az utóbbie egy szoba. Elfogadhatnak okleveles óvónők és oklevél nélküli tanítók is ideiglenesen egy évnegyedre. Az okleveles tanítók végleges választás alá jönnek. A pályázók okirataikkal felszerelt kérvényüket f. hó 23-ig bezárólag Kovács Mihály lelkész, iskolaszéki elnökhöz küldjék. Az állomást márczius 31-én kell elfoglalni. 1—2

Veszprémi egyházmegye.

Mező-Komáromban (Veszprém.) államilag segélyezett róm. kath. iskolánál 400 frt évi fizetéssel és egy kis szobával díjazott másodtanítói állás sürgősen betöltendő. Kötelmek: egyik tanteremben tanítani, ismétlősöket oktatni s a kántorságban segédkezni. Sikeres működés esetén jelen tanév végén az állás a megválasztott részére állandósítottatik. Okleveles tanítók kérvényöket f. Schlakker Károly pléb. egy. elnök úrhoz küldjék.

Az ácseszéri osztálytanítói állomás minden pillanatban elfoglalható. Fizetése: egy évre 300 frt. Posta Suúr, Veszprémegye. Az iskolaszék. 2—3

Feiwel Lipót

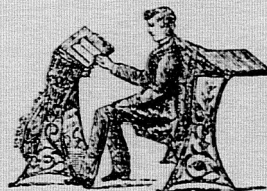
m. kir. szabadalmazott

iskolapad-gyár.

Mindennemü iskola-butorok és iskolapadok gyártása.

Ajanljak legjobbaknak elismert szabadalmazott vasállványu iskola-padjaikat és torna-felszereléseiket.

A m. kir. vallás-és közoktatási miniszterium 36.600/1881. sz. magas rendeletében ajánlja ezen padokat, kiváló előnyüknél fogva.

Árjegyzékkel készséggel szolgálunk.

Mély tisztelettel

FEIWEL MÓR és ZAITSCHEK JAROMIR

BUDAPEST,

IX. kerület, Ipar-utcza 4. szám.

A szabadságharcz 50 éves jubileumára teljesen megjelent történelmi diszmunka.

GRACZA GYÖRGY

Az 1848-49. Magyar Szabadságharcz Története.

Az illusztrációkat (881 kép és színnyomatu műmellékletek) összeállította

Kreith Béla gróf.

Teljes öt diszkötésű a budai honvédszobor dombornyomatával ellátott kötetben ára 35 frt.
Öt kötetben füzve 28 frt. Füzetenként is kapható 96 füzet egyenként 30 kr-ával.

Félszázados évfordulóját ünnepeljük ama nagy időknek, a mikor a magyar szabadság megszületett. A lánczaitól felszabadult gondolat minden elmét megszállt, a szabadság nagy eszméje minden szívet lángra gyújtott. Amde nagy idők nem támadhatnak, nagy eszmék nem valósulhatnak meg a nemzetek életerejét megpróbáló küzdelem nélkül. A magyar szabadságot egy nap lelkesedése teremtette meg, de kivívása diéső csaták, kiváló férfiak, legendás vitézségű katonák emlékéhez fűződik. A mi 1848-49-iki szabadságharczunk szebb, nagyobb, fölemelőbb, mint bármely más nemzeté. Ha valami, úgy ennek a szabadságharcznak a története valóságos nemzeti biblia, a melyből hitet, reményt, lelkesedést meríthet a magyar. Sokan és sokféleképp próbálkoztak már a szabadságharcz megörökítésével. Tagadhatlan, van ezek közt több becses mű; különféle emlékirat, naplótöredék, hadi történet stb. De mindez ideig hiányzott egy olyan könyv, a mely szóban és képen ráként tünteti fel a szabadságharczot, a mint annak mindnyájunk szívében élnie s minden magyar emlékében megmaradnia kell. Könyv, mely a tudomány biztosságával s a történetirő tárgyilagosságával egy monditja el ennek a diésőseges korszaknak a történetét, hogy tanult és kevésbé tanult ember egyaránt igaz gyönyörűséggel olvashassa, hogy az apa gyermekének, a tanító tanítványának, az öreg a fiatalok kezébe adván, elmondhassa: Ime, vedd és olvasd ezt a könyvet, ilyen volt igaz valójában a mi szabadságharczunk!

És ime, két lelkes férfiú: Gracza György, az ismert nevű író, s gróf Kreith Béla, az 1845-as eréklyék buzgó gyűjtője szövetkezik arra a nagy feladatra, hogy kezébe adja nemzetének a szabadságharcz ilyen igazi bibliáját. Gracza György széleskörű tudással, ékes tollal, szeretettel, lelkes hangon megírja a történetet, Kreith gróf pedig összegyűjti hozzá az írásos és képes emlékeket. Csaknem négy esztendeig tart a fárasztó munka. S az 1848. ötvenéves évfordulóján végre előttünk áll a szabadságharcz fonséges drámájának tiszta és világos képe, olyan, a minőnek azt látnunk és olvasnunk kell. Előttünk fekszik a nagyszabású mű, a mely a harminczas évek reform-mozgalmától Kossuth Lajos haláláig terjed, tehát csaknem az egész század történetét oleli fel. A nagy munkában foglalt képek következésképpen oszlanak meg:

Tartalmaz 338 arczképet, 22 allegorikus, 106 csataképet, 17 emlék-, 22 forradalmi képet, 26 gúnyképet, 53 hasonmást, 110 jelenetet, 39 katonai-, 40 akkori látképet, 84 reliquiát, 24 szenthelyet ábrázoló képet. Összesen 881 kép, színes műmellékletek, térképek.

Megrendelések:

LAMPEL RÓBERT (Wodianer F. és Fiai) könyvkiadóhivatalához
Budapesten, Andrassy-ut 21. sz. a. intézendők.

Budapest, Buschmann F. könyvnyomdája (Harisch-bazár).

Az 5 kötetre terjedő, teljesen befejezett mű ára pompás dombornyomatu diszkötésben

35 frt

és alanti I. számú megrendelő-jegy kitöltésével 2 frtos havi részletre kapható.

Daczára továbbá a mű teljes voltának, úgy mint eddig, ezentúl is 30 kros füzetekben szereshető be a mű következő előfizetési árakon:

Teljes 96 füzetben.

Egynegyed évre (6 füzet) ..... 1 frt 80 kr.
Egyfél évre (12 füzet) ..... 3 frt 60 kr.
Egész évre (24 füzet) ..... 7 frt 20 kr.

E czélből a II. számú megrendelő-jegy töltendő ki és az összeg egyidejüleg beküldendő.

I. N. N. Megrendelő-jegy részletfizetésre.

Alulírott **Lampel Róbert** könyvkiadóhivatalából Budapestben, ezennel megrendelem:

Gracza György: Szabadságharcz Története
Teljes mű 5 kötetben, összesen 35 frtért.

Kötelezem magamat az I. kötet átvételével, illetőleg

hótól kezdve mindaddig havonként 2 frt befizetni, míg a teljes mű törlesztve nincsen. A mű a fizetések arányában kötetenként lesz szállítva.

A részletfizetések be nem tartása esetén a részletfizetési kedvezmény megszűnik s a teljes hátralék azonnal esedékesé válik.

Tudomásul veszem, hogy az első részlet utánvétetik, a többi részlet pedig a czég által beküldendő postatakarékpénztári befizetési lapokon díjmentesen küldhető.

Kéret

Név

Lakhely

Állás

(Kérjük olvashatóan kitölteni.)

II. N. N. Megrendelő-jegy előfizetésre.

Utaltvány-szelvényre ragasztandó.

Alulírott **Lampel Róbert** könyvkiadóhivatalánál Budapestben, ezennel előfizetek:

Gracza-Kreith: Szabadságharcz Története
30 kros füzetekben.

Egynegyed évre (6 füzet) . . . 1 frt 80 kr. } anem kívánt
Egyfél évre (12 füzet) . . . 3 frt 60 kr. } előfizetés
Egész évre (24 füzet) . . . 7 frt 20 kr. } törlendő.

és a megfelelő összeget egyidejüleg postautaltvánnyal küldöm.

Kéret és lakhely

Név

Kivágandó és beküldendő.